

Frösåkers Hembygdsförening Östhammar

**Medlemsblad
2016**

Pris: 60 kr

Innehållsförteckning:

Ordförande har ordet

Planerade aktiviteter 2016

Årsbokslut för Frösåkers Hembygdsförening

Östhammar stads fiskal contor sigill

Fanny Låstbom – från Östhammar till Paris

Tidsskriften ”Vår Bygd” 1958- 66

Östhammars Tidning 1886- 1966

Östhammars posthistoria

En apokryfisk fornlämning i Östhammar

Frösåkers Hembygdsförenings Lindmansur

Gåvor 2015

Östhammar i bild

Verksamhetsberättelse 2015

Föredragningslista årsmötet 2016

Ansvarig utgivare:

Karl-Fredrik Ingemarsson

Ordförande i Frösåkers Hembygdsförening

Stolt samarbetspartner kring historien - och framtiden

Svensk Kärnbränslehantering AB

Ordförande har ordet

Mitt fjärde år som ordförande har även i år varit trevligt, lärorikt och spännande. Styrelsen är en trevlig, bra och duktig grupp som har varit ett gott stöd i verksamheten och min roll som ordförande.

Många kontakter utanför vår förening har förevarit under året gällande hembygds- och fornminnesfrågor främst med skolor, kommunen och övriga föreningar i kommunen, dessa har gett oss i styrelsen förstärkta insikter och kunskaper, tänk vad mycket kunskap och vetande som finns hos människor runt om i vår närhet.

Nationaldags firandet 6 juni genomfördes traditionsmässigt med kultur- och fritidschefen Lena Hellström som talare. Vi hade tur med vädret och solen lyste när fanborgen med Lions och Kurt Holgerson i täten kom med musikkåren gående från torget. Musiken underhöll, kaffe serverades, evenemanget avslutades vår nationalsång. Sverige är fantastiskt.

Föreningens 90 års firande har varit huvudfokus under året. Ett mycket lyckat arrangemang 26 juli där regnet höll på att ställa till det för oss, men det ordande sig fint och arrangemanget gick jättebra. Till firandet hade en gedigen dokumentation i form av en jubileumsskrift tagits fram och delades ut till närvarande och medlemmar. Skriften beskriver föreningens 90 år med tyngdpunkt på föreningens tidiga år, då mycket av det vi i dag kan glädjas åt kom till. Ett gediget och viktigt arbete där många deltagit med text och bilder. Hemvändardagen samordnades med Jubileumsfirandet 90 år den 26 juli. Inbjuden talare förutom mitt välkomsttal med en återblick över föreningens långa historia, en av de äldsta i Uppland, var Göran von Rosen som talade om en konstnär och Östhammarsflicka Fanny Låstbom. Göran och hans fru sålde en nyframtagen bok om Fanny och hennes liv, se vidare i bladet. Bo Eriksson visade en mycket uppskattad utställning om Östhammars posthistoria med många av besökarna gillade illustrationer och kort. Släktforskarna visade sin verksamhet och flera fick hjälp med att söka sina släktingar. Hemslöjdsföreningen visade sina alster och verksamhet. En hästskjuts genom Östhammar bakom två fina nordsvenskar uppskattades av alla de som hade tur att få plats. Underhållning stod Ragnhild Sjögren och Lill Bengts trio för mycket fin sång och musik på temat medley över 90 år.

Under sommaren har under sex veckoändar fredag till söndag hembygdsgården varit öppen med möjlighet att fika och se våra samlingar. Ett stort tack till de som ställt upp för att göra detta möjligt. Min målsättning är att vi i framtiden skall kunna ha vår fina hembygdsgård än mer tillgänglig och att visning av våra fina samlingar skall komma fler tillgodo. Ett exempel på detta är den utökade kontakten med skolan, som vid två tillfällen förlade sin hemkunskapsundervisning ihop med förvisning föremål på museet. Se framsidan.

En uppskattad verksamhet är alltid Öppethusdagen vid marka torpet den 13 september, Värblingsö-Marka Båtsmanstorp, rote 100 i Roslagens Norra Båtsmanskompani. Vi förevisade och berättade om båtsmanstorp och historien kring båtsmän och vilka som bebott och levt på torpet. Kaffe med hembakt dopp serverades till allas stora glädje.

Studiecirkel med inriktning av att intervjua seniora personer med god insikt och kunskap om Östhammars historia har genomförts och dokumenterats vi har nu 15 personer inspelade ca 45-60 minuter var. Ett mycket viktigt arbete, detta är en verksamhet jag hoppas vi kan fortsätta med under kommande verksamhetsår. Under året har i samband med försäljningen av Schrams fastighet mycket av det som Ingrid hade hemma och även personligt material kommit föreningen till del. Visst material har också efter ägarbytet inköpts. Ett omfattande arbete med att katalogisera och i viss mån dokumentera samt beskriva föremålen blir ett spännande och trevligt arbete under 2016. Ett speciellt objekt är värt att nämnas är Östhammars första motorbåt som Tor Schram hade på sin tid, denna har funnit sin plats på hembygdsmuseet.

Förening har via Upplands fornminnesförening beviljats medel ur Kjellmans fond för reparation av taket på Didriksonska Loftboden ett omfattande jobb för 2016. Många föremål har under året sänkts till föreningen, tack för detta. Noteras bör att detta föranleder noggrann katalogisering och dokumentering.

Jag vill på min och styrelsens vägnar avslutningsvis rikta ett stort tack till alla som bidragit och på ideell basis gör vår verksamhet möjlig. **Tack**

Planerade aktiviteter 2016

18 februari (torsdag) kl. 18.00

Årsmöte i SKB:s lokal
Norra Tullportsgatan Östhammar.

2 - 3 maj (mån-tis) från kl. 9.00

Städdagar inom- och utomhus vid
Hembygdsgården.

15 maj (torsdag) Gökotta

Samling kl. 06.00 parkeringen Konsum

25 maj (onsdag) Hembygdsgården

18.00 temavisning av muséet

6 juni (måndag)

Sveriges Nationaldag firas traditionsenligt
vid Hembygdsgården.

20 juni Midsommardagen

Ekumenisk friluftsgudstjänst
vid hembygdsgården

31 juli (söndag) kl. 13.00 – ca 16.00

Hemvändardag med liten auktion

Öppet muséum fredag-söndag kl. 13-16

1-3 juli, 8-10 juli, 15-17 juli, 22-24 juli,
29-30 juli

24 augusti (onsdag) Hembygdsgården

18.00 temavisning av muséet

11 september (söndag) kl. 12.00 – ca 15.00

Öppet Hus

Visning av Båtsmanstorpet i Marka

25 september (söndag) kl. 12.00 – ca 15.00

Fornminnesexkursion

Samling Hembygdsgården 12.00

31 december Nyårseld

kl 18.00 Hembygdsgården

Årsbokslut 2015-12-31

Intäkter	Kronor
Medlemsavgifter	29 800
Servering	17 600
Övrig försäljning	14 680
Bidrag o gåvor	5 375
Ränteintäkter	1 585
Summa intäkter	69 040

Kostnader	Kronor
Evenemang	6 800
Annonser	5 063
Kontorskostnader, porto	7 982
Elkostnader	12 434
VA-avgifter	3 448
Fastighetsskötsel/underhåll	3 436
Försäkringspremier	12 668
Bankkostnader	871
Övriga kostnader	4 618
Avskrivningar	8 497
Summa kostnader	65 817

Årets resultat 3 223

Eget kapital

Ingående balans 290 895
Årets resultat 3 223

Utgående balans 294 118

Medlemsavgiften för 2016 är 150 kr

Kontakta kassören eller sätt in pengarna
på pg 491 86 29-9 om Du vill bli
medlem.

Kom ihåg att ange namn och adress på
inbetalningskortet.

Ytterligare information kommer i Annons
Nytt och på föreningens hemsida
www.hembygd.se/frosaker

Östhammar stads fiskal contor sigill

Hembygdsföreningen har förvärvat en hel del intressanta föremål från f.d. Schrams, bl. a. denna gamla stämpel som användes i handlingar "för att med detta sigill bekräfta" gällande juridiska och ekonomiska ärenden. Kan man väl anta att nuvarande kommunalråd gärna skulle ha ett liknade sigill för att underteckna och bekräfta sina beslut.

Stämpeln var utan skaft när vi fick den, så vår duktige medlem Bernt Mattson tillverkade och försåg den med ett tidstypiskt skaft/handtag . Tjusigt!

Så nu kan en del av i föreningens fiskala dokument att få ett festligt och bekräftande Sigill!

Stadsfiskal var fram till 1965 motsvarigheten till dagens chefsåklagare eller polischef , stadsfiskalen anställdes och avskedades då av magistraten "Borgmästaren" i respektive stad. Vid tiden strax före stadsfiskalsämbetets avskaffande fanns stadsfiskaler i 51 städer. I de 31 städer som inte hade särskild polismästare var stadsfiskalen även polischef. I flera städer fanns det fler än en stadsfiskal. Stockholm hade ett tiotal stadsfiskaler under ledning av en förste stadsfiskal. Förste stadsfiskal fanns även i Göteborg och Malmö och var jämställd med statsåklagare. I egenskap av åklagare och polischef lydde stadsfiskalen under landsfogden. För att bli stadsfiskal krävdes juris kandidatexamen eller distriktsåklagarexamen samt genomgången polischefsutbildning. I många städer krävdes dock landsfogdekompetens. Stadsfiskalerna tillsattes genom av fullmakt av riksåklagaren.

Fanny Låstbom

– från Östhammar till Paris.

av Göran von Rosen, författare till
”Fanny Låstbom – Äntligen Paris”

När konstnären Fanny Låstbom gick till målarskolan på rue de la Grande-Chaumière i Paris tänkte hon ibland tillbaka på Karduansmakargränd i Östhammar. Paris på 1890-talet var en växande och livlig storstad som nyss uppnått en miljon invånare och snart skulle passera två. Planeringen pågick för den första tunnelbanan, Metro, som skulle börja byggas 1900. Spårvagnarna drogs fortfarande av hästar och trängseln mellan dem, dragkärror, droskor och landåer var bedövande.

Fanny föddes i Östhammar 1857 och hennes far Kuno Låstbom var framgångsrik handelsman. Modern Sofia var född Didriksson, en gammal Östhammarsläkt, full av rådmän och karduansmakare. En karduansmakare framställde fint läder som användes bland annat till handskar. Östhammars främsta näringar vid denna tid var strömmingsfiske och skinnberedning. Fanny hade också en syster Anna som gifte sig med en läkare och i slutet av 90-talet flyttade till Hjo från Medelpad.

Ta en promenad i Fanny Låstboms spår!

Ta dig till Rådhusorget i Östhammar! I fastigheten Rådhusorget 2 fanns ända till i början av 1900-talet Didrikssons läderaffär. Gå Drottninggatan söderut. På vänster hand ligger en fastighet med boningshus och bodar som ägdes av Kuno Låstbom. Strax når du kyrkan. Intill muren på norra sidan står en gravsten där man kan läsa Lorentz Didriksson. Det är Fannys morfar som vilar här.

1866 byggde Kuno Låstbom ett pampigt bostadshus vid Östhammarfjärden på ön Källörn, strax öster om kyrkan. Bostadshuset är avbildat på en oljemålning som idag finns på Frösåkers församlingshem på Drottninggatan 17. Går man vidare på Kyrkogatan och till vänster in på Snickargränd möter man Karduansmakargränd, som fått namnet av de gamla läderhantverkarna. Fortsätt ner mot vattnet. Kvarteret där nere, som ännu heter Handskmakaren, vid ön Källörn, hade skapats av en Didriksson som fyllt ut en del av Östhammarfjärden. Han hade kunnat bygga både bostadshus och verkstäder på tomten. Ännu idag kan vi gå ut på broarna vid Societetshuset och gå på en ny liten ö utanför den ursprungliga utfyllnaden. Som många andra fick Kuno Låstbom lungsot och han tvingades avveckla all affärsverksamhet på 1870-talet. Hela familjen flyttade till Stockholm. När han dog tio år senare fortsatte Fanny att bo tillsammans med sin mor. Troligen sysselsatte hon sig med sömnadsarbete som många andra ogifta kvinnor.

Det nya livet som konstnär

1889, vid 33 årsålder, började hon konstutbildning i Stockholm. Något år därefter flyttade hon till Paris, men behöll under hela livet bostad i Stockholm. Östhammar hade vid denna tid drygt tusen invånare, men Fanny hamnade mitt i ett pulserande kulturliv. Hon kom snart att bli granne med konstnärerna Paul Gauguin och Henri Rousseau. Fannys närmaste väninna skulptören Ida Ericsson och hennes franske man anordnade mottagningar varje vecka. Dit kom konstnärer, författare och musiker. Där träffade hon August Strindberg, Maurice Ravel och Edvard Grieg. Utspisningen var knytkalet. Man bjöd på det som fanns och var råvarorna på plats, kunde Fanny och Ida laga soppa eller baka bröd som räckte till alla. Idas man var kompositör, vid sidan av arbetet på jordbruksdepartementet. Man hade ont om pengar, men högt i tak med musik och uppläsningar av unga författare.

Blommande fruktträd. 1918

Även om Eiffeltornet nyss invigts, till världsutställningen 1889 med flera miljoner besökare, och cyklar börjat dyka upp i parkerna, var stora delar Paris en provinsial stad. Man kände alla som bodde på ens gård och i sitt hus. Maten inhandlades runt hörnet hos en slaktare, en bagare, en fiskhandlare, en fruktaffär och i en speceriaffär. Vinbutiken var naturligtvis lika viktig som butiken för konstnärsmaterial. Det fanns egentligen ingen anledning att resa mer än några hundra meter från bostaden, om inte något arbete längre bort kallade. Livet i kvarteret hade nog likheter med Östhammar. Villkoren för kvinnor var friare i Paris än i Sverige. Man kunde som kvinnlig konstnär gå på fri utbildning där man bokade in sig på de kurser som passade. Det kunde vara teckning efter gipsavgjutningar, levande modell eller oljemålning. En professor kom varje vecka och bedömde arbetena och gav råd. Avgiften var dubbelt så hög för kvinnor som för män. På caféer kunde kvinnor dricka alkohol och man kunde gå på restaurant utan manligt sällskap.

Fanny hyrde flera ateljéer i Paris och lånade ofta ut en till kamrater från Skandinavien som var på kortare besök. En ateljé bestod av ett stort rum med stora fönster som släppte in ljus på ena väggen. På golvet stod en kamin som användes både till uppvärmning och matlagning. Stafflier, skåp och kanske en soffa stod på golvet. Längs väggarna stod halvfärdiga och klara målningar. På väggarna var teckningar och skisser uppsatta med spik. En halvtrappa upp låg en sovalkov. Vintrarna var lika kalla och fuktiga som somrarna var heta. En av Fannys ateljéer på rue Vercingetorix 6 på Montparnasse var riktigt hemtrevlig. Det berodde både på att hon från Östhammar var van vid ett prydligt hem och att hon hade råd att göra det fint. Det finns än idag kvar lampor, ett bordsur, en fransk porslinservis, textilier och ett piano som funnits i hennes bostad. Andra ateljéer använde hon för konstnärlig verksamhet.

På somrarna lämnade de som kunde hettan i Paris. Fanny åkte liksom många andra konstnärer till Bretagne, med friska havsvindar, och många målarkamrater. Precis som i svenska Dalarna gick befolkningen omkring i vardagsdräkter, som liknade de vackra sockendrakter som man bar vid högtiderna. Bretagnarna var vana att sitta modell och förtjänade några extra franc på det. Pensionaten var billigare än i Paris och många var inriktade på att ta hand om konstnärer.

Efter drygt tio år i Paris började hon i början 1900-talet att ställa ut på en av de största årliga utställningarna. Den kunde ha tiotusen besökare under en helg. Enligt postkort som hon skickade till vänner var hon nöjd med försäljningen. Hon ställde aldrig ut under sin livstid i Sverige, men efter hennes död 1926 ordnades en minnesutställning i Stockholm på Gummessons konstsalong.

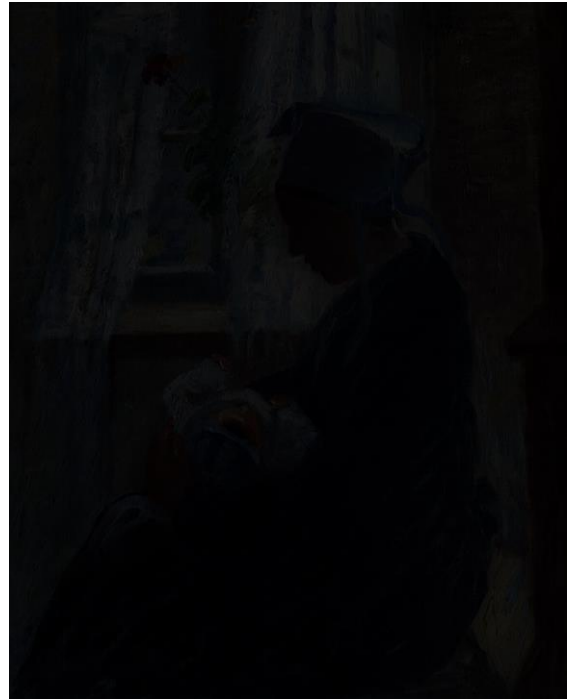
En liten krets av manliga och kvinnliga konstnärer hade träffats redan i början av 1890-talet och fortsatte att måla tillsammans då och då i Brügge, Bretagne, Venedig och Olevano Romano öster om Rom. Arvet från fadern möjliggjorde att hon kunde resa och måla på olika platser hela livet.

Målningar efter Fanny

Någon målning med motiv från Östhammar är inte känd, men det kanske finns sådana. Det finns en målning från Strandvägen i Stockholm. Den är målad 1897 då hon besökte den stora konst- och industriutställningen. Man kan se av brev att hon åkte hem till sin bostad i Stockholm några månader vart eller vartannat år.

Hon trodde att hon flyttat hem för gott till Sverige 1913, men i början av 1914 lockade livet i Paris igen och hon åkte tillbaka femtiosju år gammal. Så bröt världskriget ut och efter något år blev det för besvärligt att bo så nära slagfälten, att hon tog sig tillbaka till Stockholm där hon bodde resten av sitt liv. Åtminstone ett sextiotial målningar finns kvar efter Fanny Låstbom. Från Sverige finns motiv bl. a. från Dalarna, Stockholm och Sigtuna. Det finns

också målningar från Norge, Belgien, Frankrike och Italien. Några av dem kan man se på hemsidan www.fannylastbom.se.

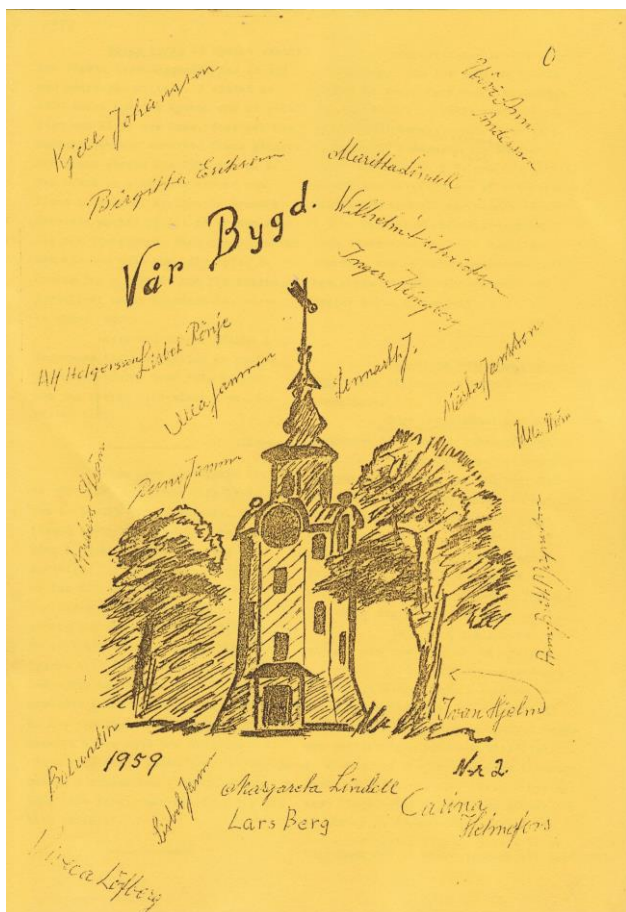
Kvinna med spädbarn. Cirka 1905

Skulle du ha mer information om familjen Didriksson och Låstbom, så sänd gärna ett mejl från hemsidan.

I år har också en bok om Fanny Låstbom kommit ut. Den heter "Fanny Låstbom – Äntligen Paris". Den kan köpas från Östhammars Turistbyrå, Ateljén Konstinramning Rådhusgatan 6 eller Östhammars bokhandel.

Fanny med lillasyster Anna Låstbom

Tidskriften "Vår Bygd" 1958-66

Lena Calmestrand

Den muntliga traditionen har funnits sedan urminnes tider, den har varit stommen i uppfostrandet av generation efter generation. Idealet var att efterlikna de gångna generationerna, så långt tillbaka som möjligt, kanske mormors mor eller farfars far.

I århundrade efter århundrade lyssnade man till berättelser, historier, skrönor, sägner och sagor i skenet från härden. Det är nästan omöjligt för oss nutidsmänniskor att tänka oss en tillvaro utan radio, tv, telefon, dator, mobil, tidningar m.m. och förstå att all yttre kontakt och informationsinhämtande skedde via möten människor emellan.

Jag vill gärna göra er läsare uppmärksamma på ett storartat, men lite bortglömt, arbete som skolbarnen i Harg tillsammans med sin lärare gjorde under åren 1958-1966. Barnen cyklade runt i

bygden och intervjuade äldre personer. Materialet är en guldgruva för den som släkt- och hembygdsforskar. Allt nedtecknades i tidskriften "Vår Bygd" som utkom en gång/år och kostade 2 kr. Alla nummer fanns för några år sedan att låna på biblioteket i Hargshamn och det var så jag fick möjligheten att göra en sammanställning av materialet som blev boken "Harg, vår bygd" som utkom 2012.

Minnen från skolan och konfirmationen på 1800-talet

Berättare: Tant Rhodin i Karlberg.

Nedtecknare: Inger Karlberg, Ann-Sofi Hjort, Margareta Lindell och Karin Jansson.

Vi rundar hörnet på en av stugorna uppe i Karlberg och får syn på någon som står i trädgårdslandet, det är tant Rhodin. Vi är här för att intervjua henne och hon ber oss stiga in. Först går vi upp för en brant trappa till en kall farstu och sedan in i ett rum som är ljust och soligt. Vi slår oss ned kring ett bord i mitten av rummet och frågar henne om hon skulle vilja berätta för oss om hur det var att gå i skolan och att konfirmeras förr i tiden.

Vi började skolan halv nio på morgonen och de som hade lång väg att gå fick gå upp redan vid sextiden för att hinna i tid.

Det var inte så lätt för de som bodde långt ifrån skolan och fick gå ända från Marka, Malsättra eller Sanda. Om de kom för sent så riskerade de att få smäll av rottingen som alltid låg framme vid katedern.

Läraren hette Anjou och var mycket sträng. På den tiden hade vi två raster om dagen, en på förmiddagen och en på eftermiddagen och när man var ute på rast så lekte vi inte som ni gör nu utan stod mest och pratade. Matsäck måste alla ha med sig och den bestod av smörgåsar och mjölk. Den som inte kunde sin läxa fick vara inne på rasten och läsa på. Vi fick mycket läxor och många var vi tvungna att lära oss utantill.

Det viktigaste ämnet var biblisk historia, men vi hade också matematik, geografi, naturlära samt historia, men engelska förekom inte alls. Multiplikationstabellen

var vi tvungna att kunna som ett rinnande vatten.

Skolan låg till vänster om kyrkan, vid vägen till prästgården. Senare brann skolan, jag minns att det var i slutet av 1800-talet. Skolan och lärarbostaden låg i samma hus och hade gemensam tambur. Vi satt i långa bänkar utefter väggarna och på ett ställe i skolsalen fick vi hänga upp våra kläder. I mitten var det en bred gång. På ett ställe i salen fanns det en öppen spis där vi eldade men det blev inte varmt förrän framåt kvällen. De som satt närmast elden hade det för varmt och de som satt långt ifrån för kallt. På den tiden var vi flickor inte klädda i långbyxor utan vi hade långa kjolar och halsduk runt huvudet. På vintern, när det var djup snö, blev kläderna våta och sura och inte blev det bättre av att vi fick sitta i den kalla skolsalen utan möjlighet att få kläderna torra.

När vårterminen var slut hade vi examen. Den dagen var som en vanlig skoldag, den enda skillnaden var att prästen var med precis som han också brukade vara vid andra högtider. Det var mycket man inte hade i skolan då, inga skolresor, skolskjutsar, ingen matbespisning eller gratisböcker.

Det var på pingsten som vi konfirmerades. Flickornas kläder var svarta och vi hade en stor vacker sidenschal på huvudet. Jag har kvar min än det var bara det att man såg dubbelt så gammal ut när man hade den på sig. Pojkarna hade svarta kostymer. En del på den tiden började tycka att flickorna skulle ha vita klänningar och började därför med den traditionen men egentligen fick vi inte det för då bröt man mot en tradition som alltid hade funnits.

Prästen som vi konfirmerade oss för hette Skogström. Kyrkan var prydd med blommor och grönt. Det såg mycket festligt ut. För att få konfirmera sig måste man ha fyllt 15 år så även om man skulle fylla på den dag då man läste fram så fick man inte konfirmeras. Man måste gå alla söndagar i kyrkan under året och om man gjorde ett enda litet fel så fick man inte gå fram. Jag tror vi var omkring 60-70 ungdomar som konfirmerades samtidigt.

Under förhöret fick vi stå i en lång rad från dörren till altaret och det var många som svimmade. När förhöret var över fick vi sätta oss i bänkarna bland folket. Vi fick inga presenter och hade heller ingen fest efteråt.

Bibeln fick vi köpa själva och jag har min kvar men den är inte så lätt att läsa i för er eftersom allt står med gammalstavning. Några skolböcker har jag däremot inga kvar eftersom böckerna gick i arv inom syskonskaran.

Ni anar inte så bra ni har det idag säger tant Rhodin innan vi tar henne i hand och tackar för pratstunden.

En gammal brukskusk berättar

Berättare: Farbror Holmgren. Intervjuare: Vivecka Löfberg, Inger Larsén och Torgny Lindell.

Jag var sju år när jag började som grindpojke och det fortsatte jag med under fyra somrar. Jag fick rätt bra betalt, ett öre för varje gång som det kom någon som jag behövde öppna grinden för. Jag kommer särskilt ihåg en gång då det kom en student farande, det var baron Beck-Friis' son. Jag öppnade grinden som vanligt och strax därefter kom en slant singlande ner i vägdammet. Det var en hel femtioöring... När det var vinter och kallt fick vi grindpojkar gå in i små kurar som stod utmed vägen här och där. En sådan finns kvar än idag vid Tallarna.

Vid fjorton års ålder blev jag vallpojke. Då fick jag hjälpa till att rykta hästarna och ett år senare fick jag rida med posten ända till Bennebol. Tänk, på den vägen var det 32 grindar och sträckan var tre mil lång. I stallet fanns det fyra par spannhästar, två hingstar, tre ponnys, tre dragoner, regementshästar, tolv par arbetshästar samt fem varmblod. Även kronprins Gustav hade sin häst Dalius på Harg ett tag. Bruket hade också hundra får, kor och sex par dragoxar.

Ungefär vid trettio års ålder blev jag ordinarie kusk. Jag började arbetet redan klockan fem på morgonen och slutade inte förrän klockan sju på kvällen. Jag fick äta middag mellan klockan ett och två, men vi

fick inte ha någon kafferast och jag tjänade femtio öre om dagen.

När det var något extra, när vi t.ex. skulle skjutsa landshövdingen eller ärkebiskop Söderblom då fick vi använda silversele.

Jag har som kusk arbetat under tre generationer Beck-Friis.

En gång när jag var ute och red till Draget så skulle jag och stallmästaren rida ikapp.

När stallmästaren satte iväg så tänkte jag att jag skulle låta honom rida sin häst trött och sedan rida ifatt honom. När jag sedan kom ifatt honom så låg han i diket och sprattlade på alla fyra.

Östhammars Tidning 1886- 1966

Under hösten 2015 startade ett projekt med Uppsala Digitaliseringstjänst. Föreningen har fått låna hela upplagan av Östhammars Tidning från kommunen för att digitalisera dessa och därmed kunna göra dessa åtkomliga för intresserade. I dagsläget är avfotografering av tidningarna från 1889-1898 klar. Ett gigantiskt arbete, tidningarna är sköra och att trycksvärtan har bleknat. Tidningspappret är 130 år och det är imponerande att det håller ihop. De förtsa åren är tidningarna ihopklistrade i stora pärmar, som försvårar avfotograferingen. Sedan återstår en hel del arbete för föreningen för att sammanställa materialet och publicera på hemsidan och i andra forum. Arbetet bedrivs av Uppsala Digitaliserings-tjänst som en arbetsmarknadsåtgärd och föreningens kostnad är därmed ringa.

Östhammars Tidning.

1889.

Algot Lindbergs boktryckeri, Östhammar 1890.

Prenumeration Tidning samt 4 rikets samtliga postanstalter med 2 kr. för helt år, 1 kr. 50 öre för halft år samt 50 öre för fjerdels år. Lösnummer Lindbergs bokhandel och i Öregrund hos handlanden Palme.	Torsdagen den 21 Februari ANSVARIG UTGIVARE: ALGOT LINDBERG.	Annonser mottagas i Östhammar i Lindbergs bokhandel och i Öregrund hos handlanden Palme. Annonspis: 8 öre pr fästilsrad, med rabatt för annonser, som införas flera gånger. Faste annonser kunna träffa billigaste årsackord.
--	---	--

Auktioner.
21 o. 22 febr. En större lösöreauktion i Oia, Bladkörs socken.
26 febr. kl. 12 på dagen. Carl Lindstedt i Öster-Tärnö, Hargs socken, tiller försälja 1/2 mantal frälsskatt med derå utsatt boställe. Vid samma tillfälle auktion å Åstebills lösegen- dom.

Vigde.
Carl Lind, Alma Silow, i Stockholm den 17 Februari 1889.

Doktor Julius Lewenhagen
t. f. lasarettsläkare i Östhammar träffas fr. och med Fredagen d. 8:de i sin bostad (fabrikör Ahlbergs gård, 1 tr. upp) kl. 10-11 f. m. samt half 3- till half 4 e. m., för öfrigt på lasarettet under förmiddagen. 77

Tandläkarekandidaten Wilhelm Dumky
uppskjuter sin mottagning i Östhammar ännu någon tid. 89

Uppbördsstämma
till betalning af 1888 års kronout- skylder inom Östhammars stad hålles i rådhuset härstädes tisdagen den 5 nästkommande mars kl. 10-2 på da-

ERIK LINDBERG
Rekommenderar sitt rikhaltigt sorterade lager af:
Patent- och Kostymtyger, Svart Satin
Fruentimmers-Kappor, Fällsjuar, Sider- Ylle- och
Bomuldsdukar, Ylle-Tröjor och Västlar, Sider- Ylle- och
Klädtyger, Kapptyger och Kappor, Sömningsartiklar
Hattar och Mössor.
Korta Varor, Skrädderitillbehör m. m.
SINGER STÅLSYNSKÄRARE.
Allt till ovanligt billiga priser.
Beställningar af allt som tillhör skrädderibranchen
utföres fortfarande omsorgsfullt och billigt af
ERIK LINDBERG.

HUSQVARNA

Stål-Symaskiner

de erkända bästa och varaktigaste för handverkare och familjehöf.

Sylinder-Maskinen för skomakare, nyaste konstruktion, lättaktt och arbetar väl.

Freja-Medium och den mycket berömda **Triumf-Maskinen** för skräddare. Triumf-maskinen är särskildt att rekommendera för sin utmärkt konstruktion, såväl i enkelhet som styrka, hvilket gör att den ej slites. Kan användas för såväl finare smid som det gröfsta skrädderi, hvar för den med fördel kan rekommenderas även för familjehöf.

"Freja" Familj-Maskinen är särskildt afsedd för fruntimmersömsnad och finare arbeten, är mycket lättarbetad och lemnar ett vackert arbete.

Maskinerna hafva ett elegant utseende och kunna erhållas både med och utan chatull öfver mekaniken.

Säljes på förmånliga villkor.
Alla maskiner äro tillverkade af prima usteriel och saljas med garanti för dess godhet hos

Reinh. Sundberg.
Östhammar.

ÖREGRUND.
KUNGÖRELSE.
Delegarne i Städernas Allmänna Brandstodsbolag uppmärksammas härmed på, att i enlighet med regle- mentet af 29 Oktober 1886 en

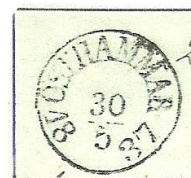
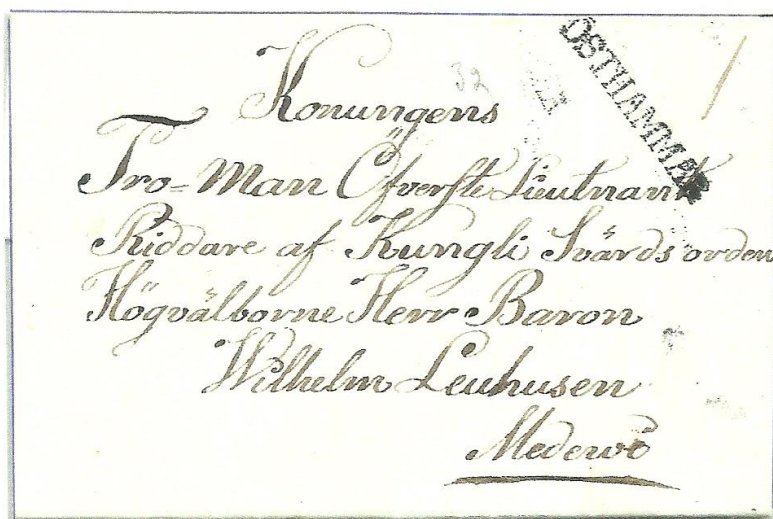
Af Ångbryggeri- Aktiebolagets i Gefle
välkända och prisbelönta tillverkning: såsom: **Pilsner-Öl, Beljerskt Lager-Öl, Isdricka och Svagdrick**

Ovan ses ett utsnitt ur förstasidan från 21 februari 1889. Lösnummerpriset var 8 öre och en årsprenumeration kostade 2 kr. Bokhandlare Lindberg sålde tidningen i Östhammar och i Öregrund handlare Palme.

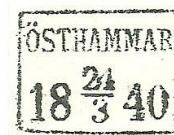
Posthistoria från Östhammar

Östhammar, tillsammans med Öregrund, tillhör några av de äldsta postkontoren i Sverige. Man finns noterade i den första brevtaxan från 1645 och vid den tiden befordrades posten genom s.k. posthemman. Vid varannan eller var tredje mil längs postvägen utsågs en bonde, helst läs- och skrivkunnig, att ta del i arbetet. Som ersättning åtnjöt man vissa skattelättnader. Posthornet som ryttaren hade med sig skulle han blåsa i när han närmade sig nästa posthemman så att nästa postdräng kunde göra sig klar med en utvilad häst att föra breven vidare. Inget fick sinka transsporten av breven. Om man av någon anledning misskötte sin uppgift och det upptäcktes kunde straffet bli flera dagar i fängelse på vatten och bröd. Denna organisation kom att i stort sett att förbli oförändrad från 1636 och drygt 200 år framåt.

År 1819 bestämdes det att det skulle införas ortsstämplat s.k. rakstämplat på 114 postkontor i Sverige och ett av dessa var Östhammar. Tidigare var det bara Stockholm som haft stämplat. Ett avtryck från Östhammars första stämpel är ytterst ovanlig och är endast känd i 5 exemplar. Från år 1830 infördes runda och fyrkantiga stämplat med ram. Östhammars första runda stämpel, en s.k. bågstämpel, togs i bruk 1831 och den innehöll förutom ortsnamnet också datum och år. Den stämpelvarianten är känd i 2 olika typer och är mycket svårfunnen på brev. Typ 1 är endast känd i ett exemplar. År 1838 fick Östhammar en s.k. fyrkantstämpel och även den innehåller förutom ortsnamnet datum och år. Den stämpeln är betydligt vanligare förekommande på brev skickade från Östhammar då den var i bruk ända till 1855 års utgång och den kan även hittas på skillingmärken då de första frimärkena gavs ut 1 juli 1855. I och med 1856 års ingång byttes stämpeln i Östhammar ut igen och den här gången till en s.k. cirkelstämpel som var moderniserad och enklare att skifta datum i. Den fanns i tre olika typer och användes fram till 1874.

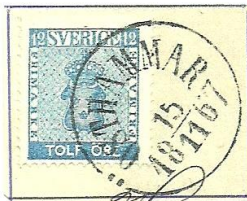

Bågstämpel typ 2

Fyrkantstämpel

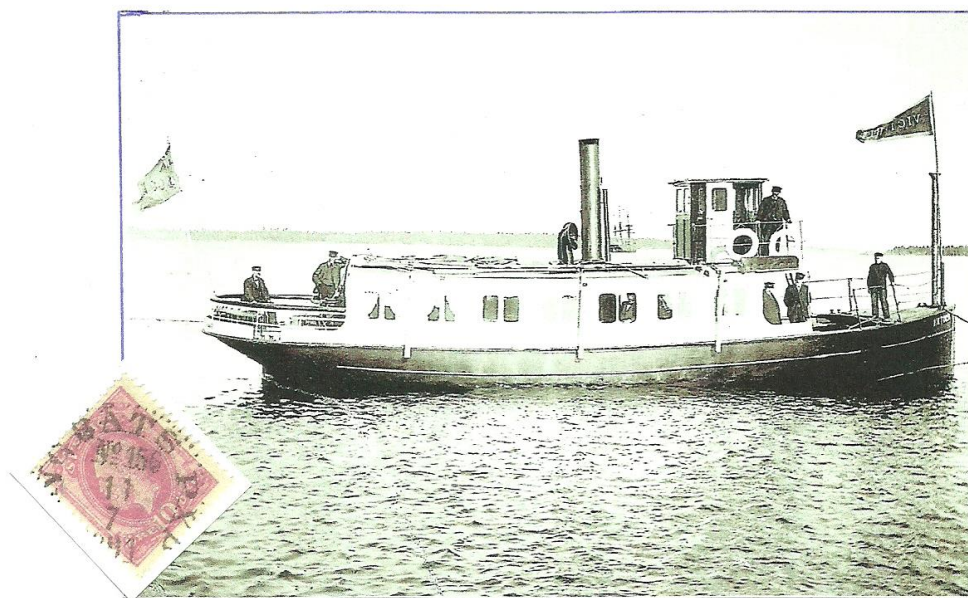
Brev med ÖSTHAMMARs rakstämpel skickat 1826. Mottagare är baron Wilhelm Leuhusen i Medevi.

Cirkelstämpel
typ 1, 2, 3

Ångbåtspost i Östhammarsområdet

Postförning per ångbåt startade i Sverige år 1869. Syftet var att minska på landtransporter och därigenom minska på antalet hästar. Dessutom fick man snabbare postutväxling och flera turer vill samma orter varje vecka. Posten som fördes med fartygen var dels till anlöpningsställena men också till platser med förbindelse till dessa orter. År 1874 startades postförande tur Stockholm-Norrtälje-Östhammar och stämpeln ÅNGBÅTS PXP 51 användes för att stämpla posten. Det måste ha varit förnämligt både för folk och gods att färdas på vattnet och slippa dåtidens gropiga vägar. Handlarna i Östhammar insåg värdet av att på ett smidigt sätt få ut sina varor till kunder boende ute i skärgården så därför bildades Östhammars Ångslupsaktiebolag AB med bl.a. Reinhold Sundberg i styrelsen. Man inhandlade ångslupen TÄRNAN 1887 och började med passagerar- och godstrafik varierande till Älvsnäs, Hargshamn, Herräng, Sladdarön och Öregrund. I Hargshamn kunde man lämna eller hämta folk och gods för anslutning med Dannemora-Harg Järnväg och vidare transport ut i landet eller ut i skärgården. TÄRNAN var också postförande och hade stämpeln ÅNGBÅTS PXP 156. Med tiden ökade verksamheten och man beslutade att inhandla en större båt. Så inhandlades ångslupen VICTORIA som kom i trafik från ingången på 1895 och ÅNGBÅTS PXP 156 flyttades över till den båten. Man fortsatte att trafikera skärgården från Öregrund i norr till Herräng i söder. I skriften BÅTAR I ROSLAGEN av Gunnar Frisell kan man läsa om en annons från 1901 att man söker ett "fruntimmer" till VICTORIA kunnig i matlagning så troligen serverades en viss förtäring till passagerarna ombord. Att hitta dessa stämplat frimärken är inte så svårt men att hitta stämplat försändelser är betydligt knepigare.

Ångslupen VICTORIA på Östhammarsfjärden med söderölandet i bakgrunden. I aktern sitter rådman Algot Lindberg och föröver står rådman Mattias Lundquist i mitten.

Ett vykort värt att visa.....

KNABY-HARGSHAMN-SÖDERHAMN. Kortet är postat vid järnvägsstationen i Knaby den 22 juni 1907. Transsporten har fortsatt via järnväg till Harshamn där kortet blivit transitstämplat 23 juni 1907. Sedan har kortets resa troligen fortsatt med ångfartyget ÖSTHAMMAR I som vid den här tiden trafikerade sträckan Stockholm-Östhammar-Söderhamn och var utrustad med ÅNGBÅTS PXP 51.

Ångfartyget ÖSTHAMMAR I förtöjd vid kajen i Söderhamn. Kortet stämplat 1909.

En apokryfisk fornlämning i Östhammar

Vid Hembygdsföreningens Fornminnesexkursion i september, gjordes ett besök på en tomt vid Kyrkogatan.

Där visade Lilly Gustafsson, den inskription som finns inhuggen i berget.

Hon berättade också om en artikel som varit införd i Östhammars Tidning 2 maj 1913.

En apokryfisk fornlämning.

JÅBERGET STÅR TYFOLCK HÄR O ÅR FÖRT HÖ JANUARIS HAFVER, 31 DAG

Helt nyligen lästes i denna tidning om stakningen för ifrågasatt järnväg Harg—Östhammar och omnämndes, att stakningen, som leddes mellan Hanneberg och Kanikebolsjön, genom Svensvret nådde Stadsängen. Enär en rak linje från Kanikebolsjöns västra strand till Svensvret enligt mitt förmenande skär platsen för här nedan beskrifna "fornlämning", har jag med några ord velat omnämna densamma. Ehuru i officiellt tryck omnämnd under rubriken fornlämning torde den nämligen ej komma i åtnjutande af det skydd, som verkliga sådana hafva att påräkna.

Då jag för några år sedan med mitt lilla bibliotek införlifvade den af Sveriges Geologiska Undersökning år 1886 utgifna "Beskrifning till kartbladet Öregrund" och under rubriken fornlämning läste följande: "En längre temligen otydlig inskription på berget sydväst om Östhammar ungefär 100 fot ostnordost om det knä, sockengränsen här gör" — påminde jag mig genast denna inskription, som mången gång under gosseåren varit föremål för min uppmärksamhet, ehuru dess ordalydelse då, enligt hvad jag nu kan erinra mig, ej blef undersökt. Äldre kamraters förklaringar om skennsbrott, och att de skeppsbrutna gjort inhuggningen troddes kritiklöst.

Sedan föll saken i glömska, till dess ofvan anförda mötte mina ögon.

Jag beslöt då att snarast möjligt göra en undersökning, och en sommardag för några år sedan befann jag mig på ort och ställe beväpnad med rotborste, krita och kamera. Resultatet blef sådant, att jag vågat beteckna fornlämningen såsom varande apokryfisk, i hvilket omdöme den intresserade läsaren, som betraktar här meddelade afbildningar, helt säkert instämmer.

Någon anteckning om densamma finnes ej heller i de i Antiqvariskt-topografiska arkivet förvarade uppgifterna öfver å olika tider företagna rannsakingar rörande fornlämningar.

Återstår att förklara inskriptionens tillkomst. Texten gifver därtill ringa ledning, dock synas de i början inristade romerska siffrorna kunna försöksvis tydas till 8 okt. 30, och skulle man således kunna hålla före, att inhuggningen företogs 1830. En förmodan, att runomästaren velat odödliggöra sitt födelsedatum, förfaller, såvida han var född Östhammarsbo, därigenom att i Östhammar den 8 okt. 1830 ingen världsmedborgare såg dagens ljus första gången.

Numera aflidne kopparslagerifabrikören Johan Emil Giers, född i Östhammar år 1854, berättade mig, att hans fader (Johan Marcellus Giers, född i Östhammar 1808) rörande ifrågavarande inskription meddelat, att densamma åstadkommit av en "luffare", och godt om tid måste denna en sena tiders hållristare haft att disponera öfver. Inskriptionen har nämligen den aktningsvärda längden af 4 meter, och bokstäfverna äro ungefär 13 cm. höga.

Det skulle vara mycket intressant få kännedom om, huruvida i någon gammal Östhammarsbos minne finns bevarad någon tradition belysande tillkomsten eller betydelse af inskriften, och vore jag synnerligen förbunden få mottaga meddelande därom.

För dem, som ej känna stället för "hållristningen", men själva på ort och ställe vilja studera densamma, kan nämnas, att den återfinnes strax till höger om vägen, som förbi Svinhagen leder till Marieberg, och mitt för af-

vägen till Mossen. För övrigt torde vidstående bild lämna vägledning, om också den unga damen, som intresserad följde mina företaganden, ej längre är att träffa.

Stockholm Va. den 27 april 1913.

Claës E. Schram.

"Frösåkers hembygdsförening har till uppgift att till i Östhammar för ändamålet upplåten plats samla och bevara samt sammanföra till ett helt allt som anses lämpligt belysa Frösåkers bygdens eller provinsens historia och utveckling genom tiderna"

FRÖSÅKERS HEMBYGDSFÖRENINGENS LINDMANS UR

Under 2015 har föreningen lyckats med att förvärva ett golvur tillverkat av den legendariske klockmakaren och klensmeden Jöns Lindman från Hargs bruk.

Citat ur hembygdsföreningens skrift från 1932

"enligt vad Hargsbor, som nu är gråhårsmän, hört berättats av sina fäder skall Jöns Lindman som pojke på vandring till Stockholm ha passerat Hargs Bruk och där övernattat i smedjan. På morgonen mötte han bruksägaren Baron Oxenstierna och på dennes fråga vart han skulle svarade Jöns att ha var på väg till Stockholm för att lära sig smedsyrket. Baron Oxenstierna skall då ha lovat honom att få återkomma till Harg när han var fullärd."

Jöns var född 1708 i Dalarna och blev utlärd smed 1731 Vid 23 års ålder började han sin bana som klensmed vid Hargs bruk. 1732 gifte han sig med Elisabeth Mineur. De fick nio barn fem pojkar och fyra flickor.

Jöns avled 1792 hade då varit i tjänst i 61 år.

De ur, som Jöns tillverkat är ett tjugotal golvur och fyra tornur. Ett tornur finns i Harg sedan 1759 och visar tiden på Bruksgatan de övriga finns på klockstaplarna i Lövestabruk, Kristineholm och Skäfthammar. Golvuren är förtecknade och de flesta finns på Harg herrgård.

Jöns var ju inte borgare och hade därmed inget burskap, som gav honom rätt att försälja i bod eller på marknaden i Östhammar. Han kunde därmed endast sälja sina alster i frälse leden, de adliga, som var undantagna kraven på hantverks och handlar monopolen.

Peter Rudolfsson installerar uret på Löflingska

Vårt nyförvärvade golvur har en historia att det stått i Nocke Rudolfsson affär i Öregrund, men efter upprepade förfrågningar sålts till Lars Fröling.

Föreningen har med omfattande och fint bistånd av Per Rudolfsson kommit i kontakt med familjen Fröling och från dem fått möjligheten att återföra Golvuret till hemmattrakterna. Lindman uren är eftertraktade för sina tekniska och högtstående vackra utformning och speciellt i dessa trakter finns dessutom ett hembygdsintresse.

Nyårseld

På nyårsafton 2015 vid 18-tiden ordnade föreningen en nyårseld på berget ovanför busstationen.

Nyårselden satte punkt för jubileumsåret 2015 och startpunkt för Sveriges Hembygdsförbunds hundraårsjubileum 2016. Ca 30 personer deltog. Kanske en kommande tradition.

Gåvor under 2015

I denna artikel beskriver vi några av alla de gåvor, som kommit förening till del under 2015. Givmildheten är stor, men vi måste i några fall tacka nej då utrymmen vi har till förfogande är begränsat. Icke för ty är det kärkommet med objekt, som knyter an till föreningens policy för samlingarna.

Östhammars första motorbåt skänkt av Lennart Holmberg. Staden fick sin första motorbåt sommaren 1904. Det var lasaretsläkaren Scherstén, som inköpte en motorbåt ca 6 m, vitmålad öppen båt med inombordsmotor. Båten syns på bild vid badanstalten 1907. Vid Scherstén död 1911 köptes båten av handlaren Tor Schram. Dottern Ingrid använde båten på 1950-talet.

Dokumentation bl.a. Hamnliggaren från 1878-1883 för fartyg vid ångbåtsbryggan. Fataburen Nordiska Museets årsbok i många årgångar. Östhammars Skarpskytteförenings protokoll och handlingar från 1860 och framåt.

Vivi Lindberg har förärat förening med en sälskins väska och damasker samt snöskor för hästar.

Sockerlottas kristyrformer (Sockergodis formar) som Ingrid Schram på sin tid med inlevelse berättade om och beskrev historien till. Sockerlotta var en gumma som hade sin bod på nuvarande Prästgatan och på 20-30 talet sålde sitt sockgodis.

Östhammars Tidningen Annonsskladdar.

Sixten Mässing har skänkt en skogskälke gjord av Sixten Mässings far och med smide av Anton Norberg.

Sixten har också skänkt en hel del verktyg för jordbruk och hantverk samt skomakarverktyg. Det passar ju bra då Öberg på Båtsmanstorpet var skomakare.

Vivi Lindberg har skänkt en spinnrock tillverkad av svarvare Holm, som nu står på Båtsmanstorpet.

Familjen Öhrns dödsbo har skänkt ett slafat och en gammal snöskyffel

Lars Karlsson har skänkt ett panoramafotografi över Östhammar stadskärna från 1920-30 talet.

Henry Nyström i Snesslinge har skänkt en släde med två säten. Släden är från början av 1900 talet. Den användes som åksläde men även vid kappkörning på Östhammarsfjärdens is under 1940 talet.

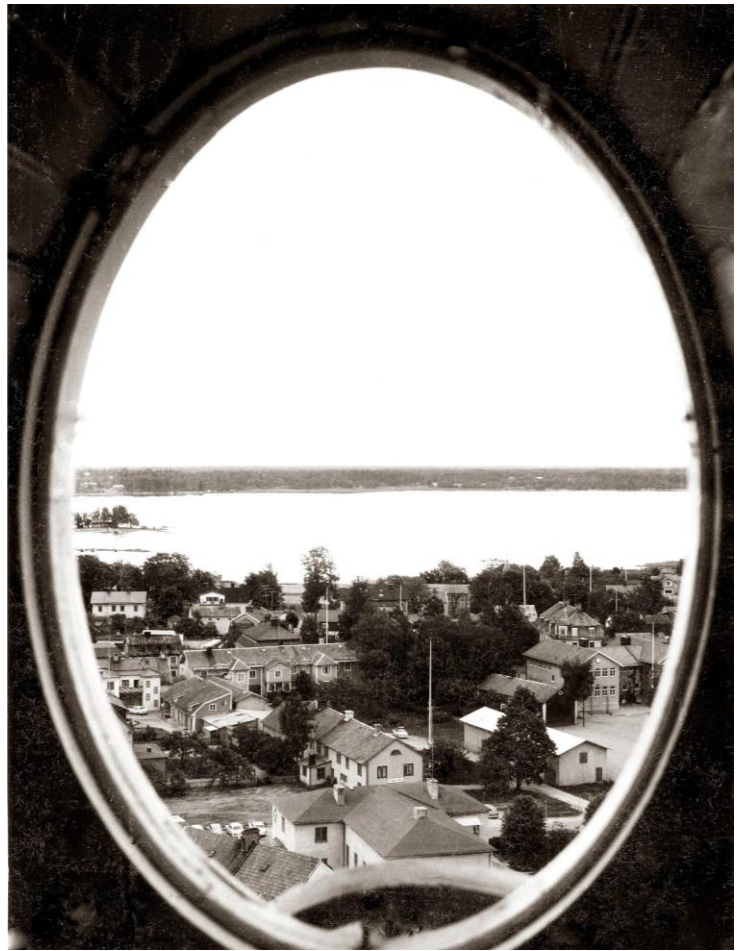

Ett hjul från Östhammars första bil har begåvats föreningen. Stadens första bil byggdes av Mattias Karlsson 1905. Karlsson hade då en nyuppförd cykelfabrik vid Pålkällan. Bilen användes i drosktrafik med anställd chaufför, åren 1906-12. Delar av bilen fanns kvar, men skingrades vid Karlssons död. Hjulet är troligen tillverkat vid ett av stadens vagnmakerier.

ÖSTHAMMAR I BILD

Torbjörn Forsman har textsatt ett urval av sin digra samling av gamla foton och vykort från Östhammar. Årets tema är Östhammars hamnområde från sekelskiftet fram till 1960- talet.

Utsikt från vattentornet omkring 1958. Närmast i bild taket på Storbrunn och därtill Östhammars Tidnings hus, på platsen för nuvarande Konsum.

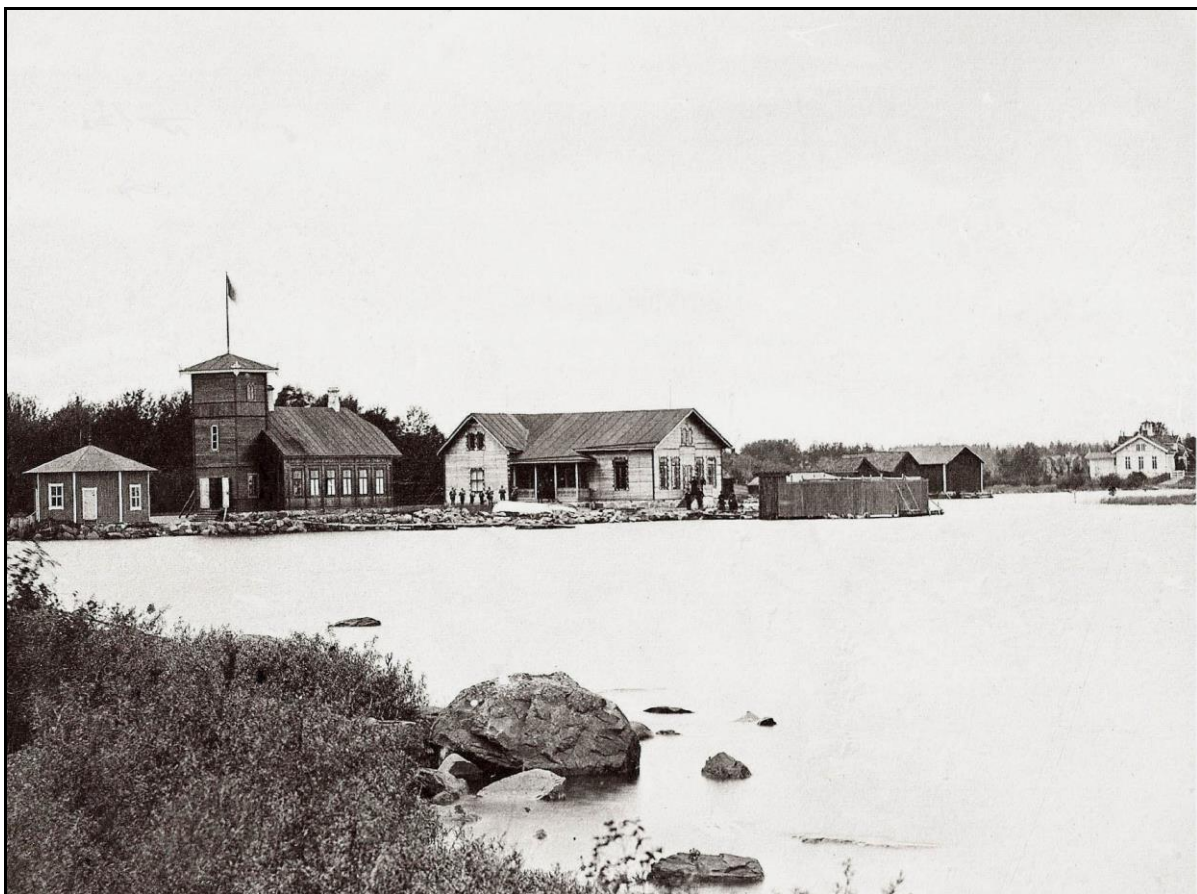
Bankkassörskan Signe Jacobsson var en flitig amatörfotograf och seglare redan på 1890-talet. Här ses hon t v i sin båt Ariel på Söderön sommaren 1896. Till höger sitter apotekardottern Hildur Faleij, som liksom Signe var gymnastikdirektör. Signe Jacobsson levde till 1965.

Signe Jacobsson dokumenterade livet i hamnen då det var höstmarknad ca 1895. Skärgårdens befolkning kom till staden för att handla, träffa bekanta och inte minst för att sälja inlagd strömming. Byggnaden t h är det gamla lasarettet.

Det var vanligt att man övernattade i båtarna under marknadsdagarna. Det lilla huset på bilden är stadens första hamnmagasin som flyttades då ett nytt magasin (det nedbrunna) byggdes 1896. Byggnaden står sedan länge på Gammelhus efter att också varit stenhuggarverkstad på Stångörn.

1882 anlades Östhammars Havsbadanstalt. Först byggdes ett rymligt varmbadhus, som även inrymde sällskapsrum och matsal (byggnaden med torn). Bilden är tagen sommaren 1885 då det nuvarande Societetshuset invigdes. Runt fönstern finns björkrisgirlinger. Strax intill ligger det första kallbadhuset, som revs då ett nytt byggdes ute på holmen, 1894. Längst till höger i bild ses gamla lasarettet.

Stadens gamla lasarett låg vid Sjötorget och byggdes 1864. Bilden är troligen från omkring 1870. Lasarettet byggdes till i början på 1890-talet och kom från 1926 att inrymma Stockholms läns Sinnesslöanstalt. Byggnaden revs och ersattes av bostadshus i början av 1980-talet.

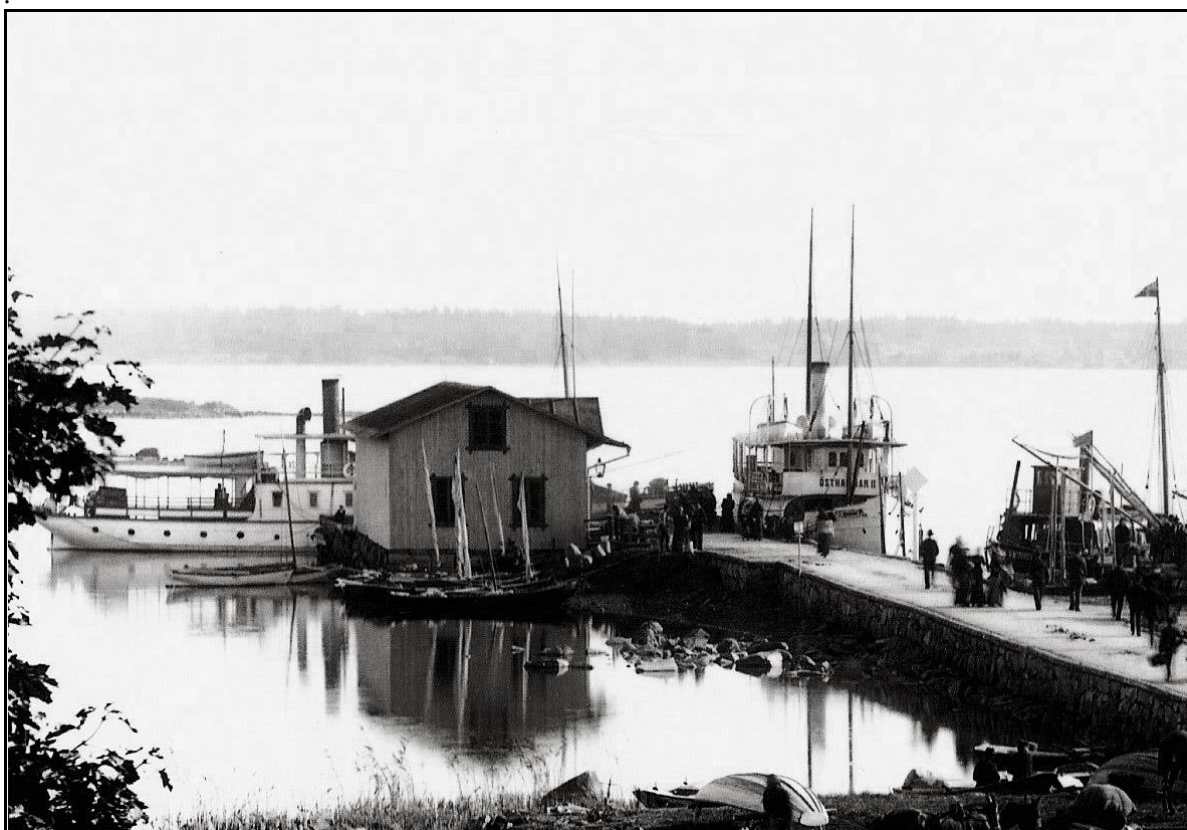
En sommargäst tyckte att staden såg ut som ”ett kräftfat med dill!” De flesta boningshus var faluröda och mycket grönska och vegetation omgav husen. På bilden ser vi Kvarngatan mot söder omkring 1902. De lummiga träden skyddade dessutom mot att brand spreds mellan husen.

Många av stadens gator var smalare innan biltrafiken ställde nya krav på framkomlighet. Bilden visar hörnet av Rådmansgatan och Svarvargatan. Här stod fram till ca 1925 svarvare Holms spinnrocksverkstad (flyttad till Hembygdsgården).

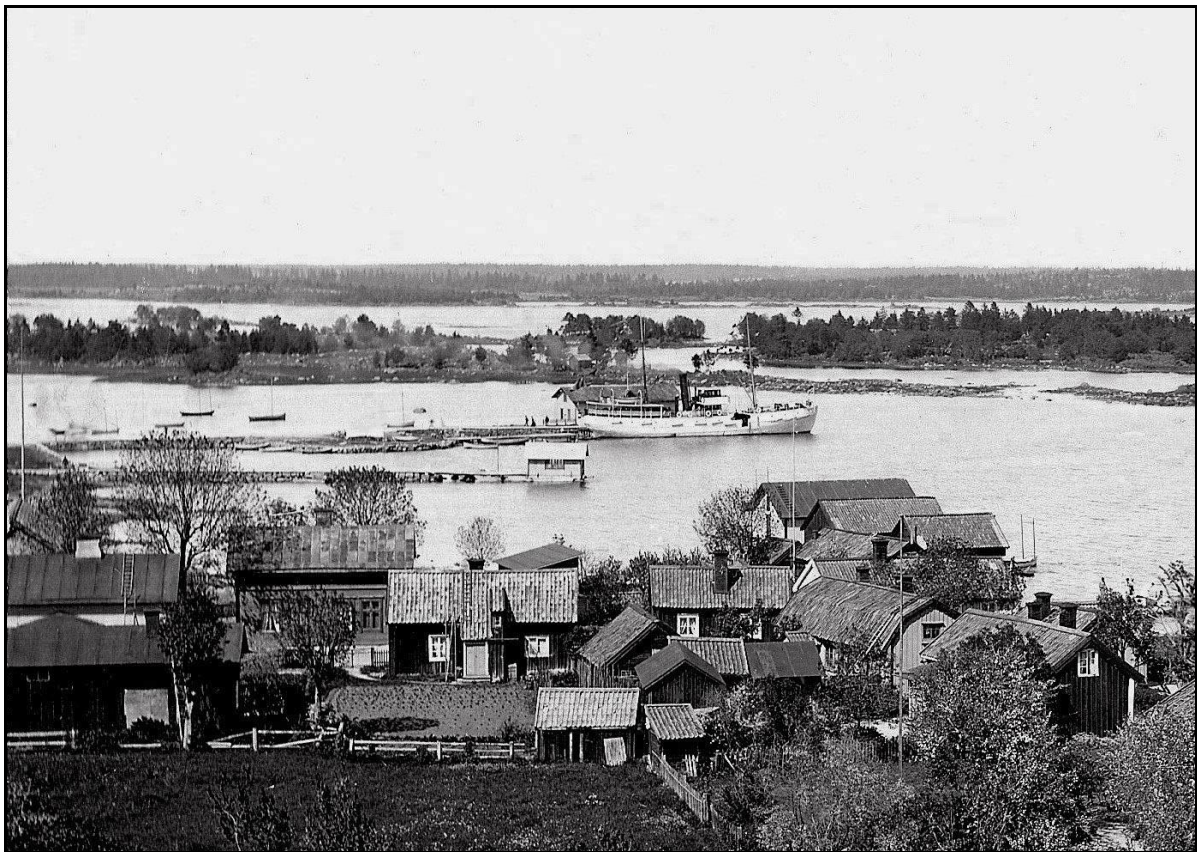
Metande pojkar på bryggan vid Klapphuset omkring 1900. Längst bort t v ses ångsågen och kvarnen, kallbadhuset mitt i bild. Bakom kallbadhuset villa Robertshill, som också hade ett eget badhus med torn. Till höger Societetshuset som ännu är utan torn. Tornet som ses på bild tillhörde Varmbadhuset.

Sommaren 1896 uppfördes det nya hamnmagasinet, som också rymde väntsäl. Ångbåtstrafiken livade upp hamnen och vid kaj ligger Östhammar I, Östhammar II och Victoria. Det skulle dröja till 1901 innan ytterligare ett magasin uppfördes vid hamnpiren.

Det äldsta varmbadhuset brann ned 1897 och ersattes av ett nytt som invigdes 1898. På bilden ser vi det nya badhuset bland de hantverkare som arbetat med bygget. Huset revs omkring 1957.

En bild från omkring 1900 visar bebyggelsen utmed Södra Tullportsgatan och Kvarngatan. Ångfartyget Östhammar I ligger vid kaj. Lägg märke till hur landhöjningen har förändrat landskapet!

Vesterbergsska Villan uppfördes 1899 av en av patron Vesterberg, som flyttade från staden 1910. Vid stranden ses Östhammars Ängsåg och Kvarn, samt villorna Robertshill och Högalund. Till vänster i bild vraket efter Briggen Johannes, som utgör grundstomme till den brygga som idag finns vid Marinvägens strand.

Strömmingspremiering i hamnen vid höstmarknaden 1903. En jury bedömde den insaltade strömmingens kvalitet och smak. Resultaten redovisades i Östhammars Tidning.

Vid Boda Källa kunde man "dricka brunn" efter en stärkande promenad. Bilden är från sommaren 1902 då skyttekårens medlemmar med familjer hade fest.

Hamnmagasinen med Östhammar II vid bryggan. Det var på denna båt Ingrid Schrams morfar; sjökapten Eriksson på Södra Tullportsgatan var befälhavare. Byggnaden närmast i bild byggdes 1901 och ägs idag av Dingfors.

Gamla Lasarettet och Prästgatan vid Sjötorget omkring 1910. Då var lönnarna nyplanterade. Lasarettet användes som sjukhus även efter 1916 då det nya lasarettet invigdes.

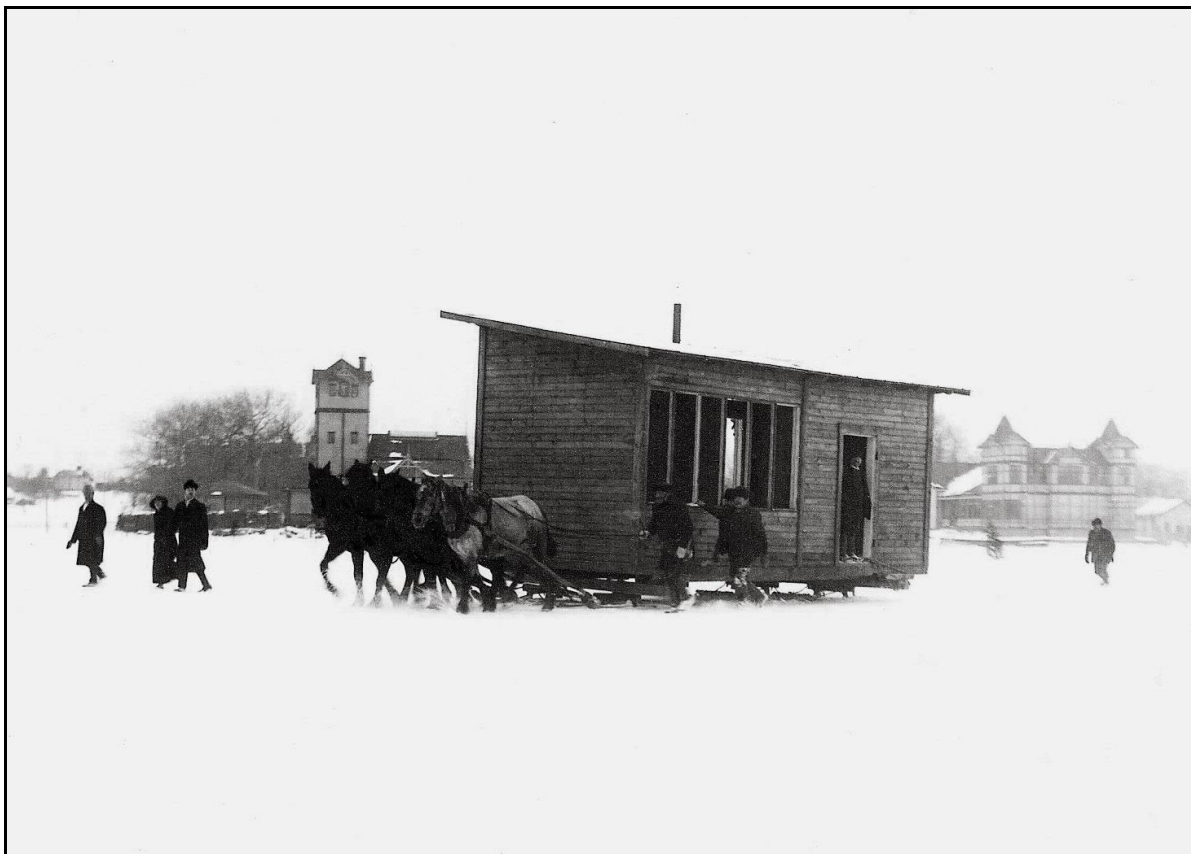
Sjötorget dekorerat till fest vid Uppländska Ungdomsmötet som godtemplarna arrangerade 1909. Till höger skymtar pumphuset. Gatlyktan är gasdriven! Vid torget fanns ett privat gasverk några år i anslutning till källarmästare Ivar Janssons hotell.

Midsommarstång i hamnen på Uppländska Ungdomsmötet 1909. På byggnaden sitter en skylt med texten "Velocipeder förvaras". Cykeln var en populär nymodighet som fanns i stort antal!

Skulle man bege sig till Krutudden fick man använda båt. Bro byggdes först i slutet av 1920-talet. På bilden är det ett sällskap som gör strandhugg för en kaffestund sommaren 1913.

Vintertid nyttjades Östhammarsfjärden för många transporter. Här är det en fotoateljé som fraktas till Söderön 1914. Byggnaden hade tillhört fotograf Wikström som under några år haft verksamhet sommartid vid Södra Tullportsgatan. Byggnaden var då placerad på den fastighet som nu bebos av Landströms.

När båtarna låg vid kaj samlades många åskådare, här en bild från ca 1920. Bakom Hamnmagasinet skymtar den vägbank som man börjat bygga ut mot nuvarande varvet och campingen!

Under 1920-talet började allt fler motorbåtar komma till staden. Längst till vänster stadens första motorbåt från 1904, som då ägdes av Tor Schrams. Den stora motorbåten har just kommit in till kaj och i båten ses ägaren; byggmästare Lindfors som också drev det nuvarande konditoriet på Drottninggatan under 1930-talet. Flygmaskinen som besöker staden är av märket Sikorsky.

En bild från början av 1950-talet visar fraktbåtar vid kajen. Mälardalens lantmän hade sin verksamhet i hamnen in på 1980-talet och många transporter gjordes med båt.

Under 1950-talet inköptes stadens då största segelbåt; havskryssaren Storm av några Östhammarsbor. Båten var en välkänd prydnad för hamnen under 1950 - 60-talen. Efter att ha legat på land i decennier är Storm nu under restaurering. Fraktbåten i bakgrunden får illustrera hur stora fartyg som ännu vid denna tid kunde komma till Östhammar; då det var högvatten.

I mitten av 1960-talet uppfördes den länge efterfrågade Husbackabron, som knöt ihop Östhammar med Söderön. Bron breddades under 2015.

Nu är förhoppningen att det nedbrunna hamnmagasinet återuppbyggs. Under tiden Mälardalens lantmän fanns i hamnen var det ibland en hel del lastpallar och emballage vid magasinet. Bilden är från mitten av 1960-talet. Den stora motorbåten hette Turuda och ägdes av Mats Hermansson. Båten låg senare i Ledsundet vid Kallrigafjärden.

Östhammar. Motorbåtshamnen.
Ett vykort från motorbåtshamnen på 1960-talet får avsluta vårt besök i hamnområdet. På bilden är min morfar Gideon Forslöv på väg ut med sin Forslundritade Ess-båt "Ran" från 1936.

Frösåkers Hembygdsförening 90 år

2015 firade Frösåkers hembygdsförening 90år. Dels gavs en publikation ut ”Frösåkers Hembygdsförening 90 år”, som delats ut till alla medlemmar och som också finns att köpa via hembygdsföreningen och dels en aktivitet den 26 juli. Nedan följer utdrag ur ordförande Karl- Fredrik Ingemarssons högtidstal. Hela talet kan läsas och avlyssnas på föreningens hemsida.

”Den Uppländska hembygdsrörelsen har också en lång historia som börjar med bildandet av Upplands fornminnesförening 1869. Föreningen bestod av enskilda medlemmar som i första hand intresserade sig för Upplands förhistoria, utforskandet och vården av landskapets fornminnen. Idag sammanslaget med Upplands hembygdsförbund.

I början av 1900-talet bildades de första hembygdsföreningarna, som i de flesta fall verkade för att slå vakt om bonde-samhällets kulturarv i form av äldre byggnader och föremål från bygden. Så även här hos Frösåkers hembygdsförening. I Östhammars kommun finns idag flera hembygdsföreningar, närmare bestämt 11 varav de flesta tillkommit på senare tid. 1925 då förening bildades var Frösåkers hembygdsförening den enda förening i kommunen.

Ett på senare år aktivt arkivsökande efter bilder och kort på släktingar av tidigare boende på gårdar som idag används som sommarbostad varit grund för bildandet av flera nya föreningar. Detta kan man spåra i dessa föreningarnas skrifter och publikationer.

Vi firar här idag vår förenings 90 årsdag, tänk så många engagerade personer som är grunden till denna fantastiska förening och som mödosamt skapat denna fantastiska hembygdsgård och museum. Dagen till ära har vi i styrelsen tagit fram en jubileumsskrift som belyser Frösåkers Hembygdsförenings historia och som varje deltagare här idag får som present.

En reflektion över vår förenings historia måste innehålla medvetenheten om den spänning och kamp om initiativet som under många år fanns, då mellan IOGTs verksamhet på Krutudden och senare Gammelhus och vår förening här på detta område. Att två grupper delade intresset för folkkulturen måste anses som extra ordinärt och föranleder i än större grad vördnad inför vad som våra företrädare här åstadkommit under de 90 åren.

Vår grundare Tor Schram kan inte nog hyllas. Genom Tors mångåriga engagemang och omfattande insatser och gåvor kan vi nog säga att det mesta vi ser här omkring oss är frukter av honom. Tillsammans med Tor kom stadsborgmästaren David Blomqvist, rådmannen Reinhold Sundberg, stadskamreren Sigurd S Johansson, Gårdsägaren Karl G Blomgren och Urmakaren Gustav Holmertz tidigt att forma inriktning för verksamheten och som det står ännu idag i stadgan att föreningen skall

§ 1 ” bevara och sammanföra ett helt allt som kan anses lämpligt belysa Frösåkers-bygdens eller provinsens historia och utveckling genom tiderna ”

§ 2 sprida kännedom om ortens fasta fornminnen samt vård av dessa att de icke genom oförstånd eller liknöjdhet må förstöras

Ett särskilt omnämnande skall ges till kamrer Claes Schram som personligen bidrog till högkvalitativa årsböcker under 1929-33 och generöst bidrog till föreningen utveckling.

Andra personer som i senare tid gjort mycket är Bankkamrer Ingvar Lövgren som ordf. under en tioårig period. Sist vill jag nämna Ingrid Schram som för oss yngre personifierar Frösåkers hembygdsförening. Hennes känsla och omsorg för föreningen visste inga gränser. Jag har personligen haft lyckan att få höra henne berätta om Sockerlotta och hennes sockergodis formar, oslagbart och helt underbart.

Nu gläds vi alla tillsammans att vi har en livaktig förening med många duktiga och arbetsvilliga medlemmar, grunden för vår förenings framtid.

Jag vill nu avsluta med att vi tillsammans hurrar för vår Hembygdsföreningen som fyller 90 år.”

Verksamhetsberättelse för Frösåkers Hembygdsförening 2015

Styrelsen avger följande berättelse för verksamhetsåret 2015

Styrelseledamöter och övriga funktionärer

Ordförande	Karl-Fredrik Ingemarsson
Vice ordförande	Berit Mattsson
Sekreterare	Tommy Sjölander
Kassör	Sten Lindholm
Ledamot	Torbjörn Forsman
Ledamot	Margaretha Jakobsson
Ledamot	Karl-Artur Sjöblom
Suppleant	Ragnhild Sjögren
Suppleant	Bo Eriksson
Suppleant	Vivi Lindberg
Revisorer	Gunnar Frisell och Anders Öhrn
Valberedning	Elof Svens, sammankallande och Willy Olsson

Ansvarig för:

Fastighetskommitté	Karl-Artur Sjöblom
Museikommitté	Torbjörn Forsman
Samlingskommitté	Karl-Fredrik Ingemarsson

Ombud till Upplands Fornminnesförening

och Hembygdsförbund Karl-Fredrik Ingemarsson

Styrelsen har under verksamhetsåret haft elva sammanträden. Årsmöte i februari med 34 medlemmar närvarande. Antalet medlemmar vid årets slut var 298 personer, en ökning med 33 personer. Ett medlemsblad har getts ut och en jubileumsskrift med anledning av föreningens 90-årsfirande.

Ekonomi

Styrelsen föreslår att årets resultat, + 3223 kronor (föregående år +1816), balanseras i ny räkning.

Aktiviteter under året:

Nationaldagen Nationaldagsfirandet **den 6 juni** genomfördes traditionsmässigt, i år med kultur- och fritidschefen Lena Hellström som talare. Vi hade tur med vädret och solen lyste när blåsorkestern "Al Fine" med fanborgen i täten och publiken marscherade från Rådhusstorget till Hembygdsgården. Musiken underhöll, kaffe serverades och evenemanget avslutades med nationalsången.

Hemvändardagen **Den 27 juli** arrangerades för 5:e året Hemvändardagen. 2015 år firade vi samtidigt att föreningen funnits i 90 år. Ett mycket lyckat arrangemang där regnet höll på att ställa till det för oss, men det ordnade sig fint och arrangemanget avlöpte så småningom i strålande solsken. På programmet fanns musikunderhållning av Ragnhild Sjögren och Lill-Bengths trio, ett potpurri "Från Då till Nu". Ett föredrag av Göran von Rosen om Fanny Låstbom, frimärksutställning, släktforskning, hantverksföreningen var på plats, visning av husen, kaffeservering och hästskjuts runt Östhammar. Till firandet hade en omfattande dokumentation i form av en jubileumsskrift tagits fram och delades ut till alla närvarande. Skriften beskriver föreningens 90 år med tyngdpunkt på föreningens tidiga år då mycket av det vi i dag kan glädjas åt kom till. Ett gediget och viktigt arbete där många deltagit med text och bilder.

Hembygdsgården Under sommaren har under fem veckoslut fredag till söndag hembygdsgården varit öppen med möjlighet att fika och se våra samlingar. En mycket uppskattad verksamhet med många besökare.

Öppet hus 13 september av Båtmanstorpet Marka Rote 100. Vi förevisade och berättade om båtmanstorpet och historien kring båtsmän och vilka som bebott och levat på torpet. Kaffe med hembakt dopp serverades.

Fornminnesresa **Den 27:e september** genomförde 10 intresserade personer en resa i fornminnens tecken. Besök på följande fornminnen: Hällristningen på Kyrkogatan i Östhammar, Börstils granatgruva, Bautastenen vid Ed och Eds kalkugn och gruva. Turen avslutades med fika i Löflingska stugan.

Hembygdsträff Den 12 november var vi värd för en regional hembygdsträff med 25 deltagare från 8 lokala hembygdsföreningar. Föredrag om "Östhammars posthistoria" av Bo Eriksson och "Rådman Lundkvist rederiverksamhet under 1800- och 1900- talet" av Karl-Fredrik Ingemarsson var några av de mycket uppskattade programpunkterna.

En föreläsningsserie om Östhammars historia har genomförts med totalt 7 sammankomster. Intervjuer av seniora personer med god insikt och kunskap om Östhammars historia har genomförts och dokumenterats. Föreningen har nu 15 personer inspelade ca 45-60 minuter var.

Skolbesök

Under två måndagar i maj besökte 85 elever från årskurs 2 i Öregrund, Edsskolan och Kristinelundsskolan i Östhammar Hembygdsgården. Besöket var en del i ett "skapande skola projekt" i samarbete med Upplandsmuseet och Läns hemslöjden. Under kulturveckan (skolans höstlov) ordnas ett besök för skolungdomar, och ca 15 ungdomar deltog.

Gåvor Under året har föreningen bland mycket erhållit:

- Östhammars första motorbåt 7,5*1,3 m, hamnliggare och flera äldre dokument från familjen Schram
- föremål från Solgården, tavlor, kort, spegel, kopparföremål mm
- snöskor, sålskinsväska, sålskinnsdamasker
- kälke med dragkrok, en del äldre verktyg
- ett hjul från Östhammars första bil
- Östhammars stadssigill

Lennart Holmberg
Östhammars kommun
Vivi Lindberg
Sixten Messing
Anders Öhrn
Schrams efterträdare

Inköp

- Föreningen har inköpt ett golvur från 1760 - talet tillverkat av klensmeden Jöns Lindman från Harg.

Digitaliseringsprojektet

Föreningen driver tillsammans med Uppsala digitaliseringstjänst ett projekt (en arbetsmarknadspolitisk aktivitet), som har som mål att föreningens protokoll från 1924-2008 och hela Östhammars Tidning utgåva (1886- 1966) scannas/fotograferas. Slutprodukten, som digitala filer kan då förevisas för allmänheten via föreningens hemsida.

Slutord från ordföranden

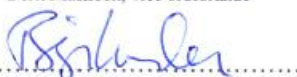
Jag vill på min och styrelsens vägnar avslutningsvis rikta ett stort **tack** till alla som bidragit och på ideell basis gör vår verksamhet möjlig.

Styrelsens underskrifter:

Karl-Fredrik Ingemarsson, ordförande

Berit Mattsson, vice ordförande

Sten Lindholm, kassör

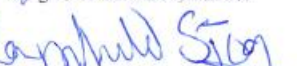

Tommy Sjölander, sekreterare

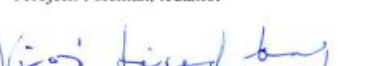

Karl-Arthur Sjöblom, ledamot

Margaretha Jakobsson, ledamot

Torbjörn Forsman, ledamot

Bo Eriksson, suppleant

Ragnhild Sjögren, suppleant

Vivi Lindberg, suppleant

FÖREDRAGNINGSLISTA VID FRÖSÅKERS HEMBYGDSFÖRENING ÅRSMÖTE TORSDAG 18 FEBRUARI 2016

Klockan 18:00 SKB:s lokal på Norra Tullportsgatan i Östhammar

1. Val av ordförande och sekreterare för mötet.
2. Val av protokolljusterare tillika rösträknare.
3. Fråga om mötet har utlysts på rätt sätt.
4. Fastställande av dagordning.

5. Styrelsens verksamhetsberättelse för det senaste verksamhetsåret.
6. Styrelsens förvaltningsberättelse (balans- och resultaträkning) för det senaste räkenskapsåret.
7. Revisorernas berättelse för det senaste räkenskapsåret.
8. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen för den tid revisionen omfattar.

9. Fastställande av medlemsavgifter.
 - Styrelsen föreslår att medlemsavgiften för 2017 är 150:- för enskild och 250:- för familj.

10. Fastställande av verksamhetsplan och behandling av budget för det kommande verksamhets-/räkenskapsåret.

11. Val av ordförande samt övriga styrelseledamöter och suppleanter.
 - Val av kassör för 2 år (väljs på 2 år jämna år)
 - Val av 4 stycken ledamöter för 1 år
 - Val av 3 stycken suppleanter för 1 år
 - Val av ansvarig för
 - Fastighetskommitté för 1 år
 - Museikommitté för 1 år
 - Samlingskommitté för 1 år

(Ordförande och sekreterare väljs för 2 år, udda år)

12. Val av 2 stycken revisorer för 1 år
13. Val av 2 stycken till valberedning för 1 år varav en sammankallande

14. Övriga frågor
 - Proposition från styrelsen

Proposition från styrelsen:

Styrelsen föreslår att vi under en 3 års period (2016-2018), säljer av ca 30- 50 objekt/år från föreningens samlingar. Objekten skall vara av en typ, som det finns dupletter av. Samlingskommittén gör urvalet och försäljningen sker på Hemvändardagen eller liknande. Försäljningen görs för att skapa mer utrymme i husen och därmed lättare kunna visa upp kvarvarande föremål.